

Parels bij een prille industrialisatie

Geraardsbergen op porseleinkaarten

Deel 3 : textiel

Jacques DE RO, Rik VAN DAMME

In de twee vorige delen hebben we de porseleinkaarten besproken die betrekking hebben op de feestelijkheden en de Geraardsbergse kantnijverheid. In deze bijdrage belichten we de textielindustrie, een bedrijfstak die wat in de schaduw staat van de opkomende nijverheden tijdens de tweede helft van de 19de eeuw, met name de lucifer- en sigarenproductie. Ondanks de geringere werkgelegenheid in de nieuw opgerichte katoenspinnerijen en -weverijen, heeft de textielsector zeker bijgedragen tot de economische ontplooiing van de Oudenbergstad in deze periode (1).

Een huisnijverheid

Op het einde van het ancien régime vindt minstens 20 % van de actieve stedelijke bevolking een inkomen in de kledingsindustrie. Naast een groot aantal kantwerkers en kleermakers, gaat het vooral om thuiswerkende spinners en wevers. In tegenstelling tot Gent - vaak in deze context ook "het Manchester van het vasteland" genoemd - is er geen sprake van enige mechanisering en gebeurt de toch al geringe productie ambachtelijk. We moeten zelfs wachten tot 1838 alvorens de eerste stoommachine wordt geplaatst in de katoenfabriek van Albert Wanten in de Gentsestraat te Nederboelare. Het is net in deze periode dat nieuwe textielbedrijfjes starten en de huisnijverheid geleidelijk wegwijnt.

J. Caron-Robyn

Een van de eerste textielbedrijven die in Geraardsbergen omstreeks 1838 wordt opgestart is de katoenspinnerij van J. Caron-Robyn in de Vredestraat, recht tegenover het

stadhuis. Petrus Josephus Caron, geboren te Brussel op 3 september 1803 (16 fructidor jaar XI) als zoon van Joannes Dionisius en van Maria Barbara Bessad, woont en werkt aanvankelijk als fabrikant te Anderlecht. Hij verhuist naar de Oudenbergstad na zijn huwelijk op 12 november 1835 met Amelia Robyn (in de huwelijksakte "Robijn"), geboren te Geraardsbergen op 23 februari 1798 (5 ventôse jaar VI) als dochter van Joannes Baptiste en van Maria Roosens. Zijn textielbedrijf moet hij zonder vergunning in een landgebouw achter zijn woning hebben opgericht. Wegens talrijke burenlachten over rook- en stankhinder wordt hij op 13 maart 1839 verplicht hiervoor een autorisatie aan te vragen. Eenmaal de vergunning op zak, breidt hij in 1840 en 1844 zijn fabriek uit met een blauwververij en een weverijafdeling. Maar van groot belang voor het opdrijven van zijn productie is de installatie in 1842 van een stoommachine van 4 pk. Zuiver water voor zijn bedrijfsactiviteiten betreft hij uit de nabijgelegen fontein van de *Marbol* en het *Manneken Pis* op de Markt. De

plattegrond van zijn katoenfabriek is naar de tekening van landmeter P. Van Der Snick niet meer dan een langwerpige smalle bebouwde strook tussen de aanpalende stadstuintjes. Niet meteen het beeld dat we krijgen op de porseleinkaart (10,3 x 6,9 cm), uitgevoerd door lithograaf d'Arthau. D'Arthau is een vroegere stadsgenoot die zijn steendrukkerij heeft in de *Marché au Beurre* en waarvan weinig kaarten bekend zijn. Op de porseleinkaart zien we een klokgevel met aansluitend drie rijwoningen, een hoge vierkante fabrieksschouw met daarachter een kleinere uitlaat en beiden rokend, een houten skeletbouw onder een tentdak met klokruiter en waarin het linnen hangt te drogen; en tenslotte de fabriek zelf. Het gaat om een L-vormig gebouw met rechthoekige vensteropeningen en bestaande uit twee bouwlagen met in de voorgevel negen en in de zijgevel vijf traveeën onder een zadeldak. De reden waarom Caron-Robyn zijn textielbedrijf "*Le Petit Béguinage*" noemt, is niet bekend. Is het misschien een verwijzing naar het 's *Margrieten Begijnhof*, dat zich langs

(1) De meeste informatie over de Geraardsbergse textielnijverheid is geput uit J. De Ro, *In de schaduw van het "Manchester van het Vasteland": textielbedrijven te Geraardsbergen in de XIXe eeuw*, in *De Heemschutter*, 2003, nr. 189, p. 8-22 (deel 1); 2003, nr. 190, p. 8-24 (deel 2 en slot).

Le Petit Béguinage. Fabrique et Manufacture d'Etoffes en tous genres]. Caron-Robyn, Grande Place à Grammont Fl. Orientale. (d'Arthau, Bruxelles.)

Dit beeld van de textiel fabriek Caron op de Markt toont wel degelijk een bedrijf in werking: een arbeider rijdt met een kruiwagen en een andere draagt een zware zak op zijn schouder. Een lege stootkar staat ook gebruiksklaar op de binnenkoer. De machinekamer met twee dampende schoorstenen staat centraal en wijst naar een bedrijf waar op volle stoom gewerkt wordt. Daarnaast staat een open droogschuur waarin duidelijk geweven stoffen opgehangen zijn. Links is er een huizenrij mooi in perspectief getekend met vooraan een duidelijke klokgevel. De rechtervleugel van de fabriek is mooi in reliëf geplaatst door het spel van licht en schaduw. De zonovergoten gevel trekt alle aandacht: hier wandelen enkele burgers rustig voorbij. Een versierde omlijsting is hier achterwege gebleven..

de Dender bevindt?

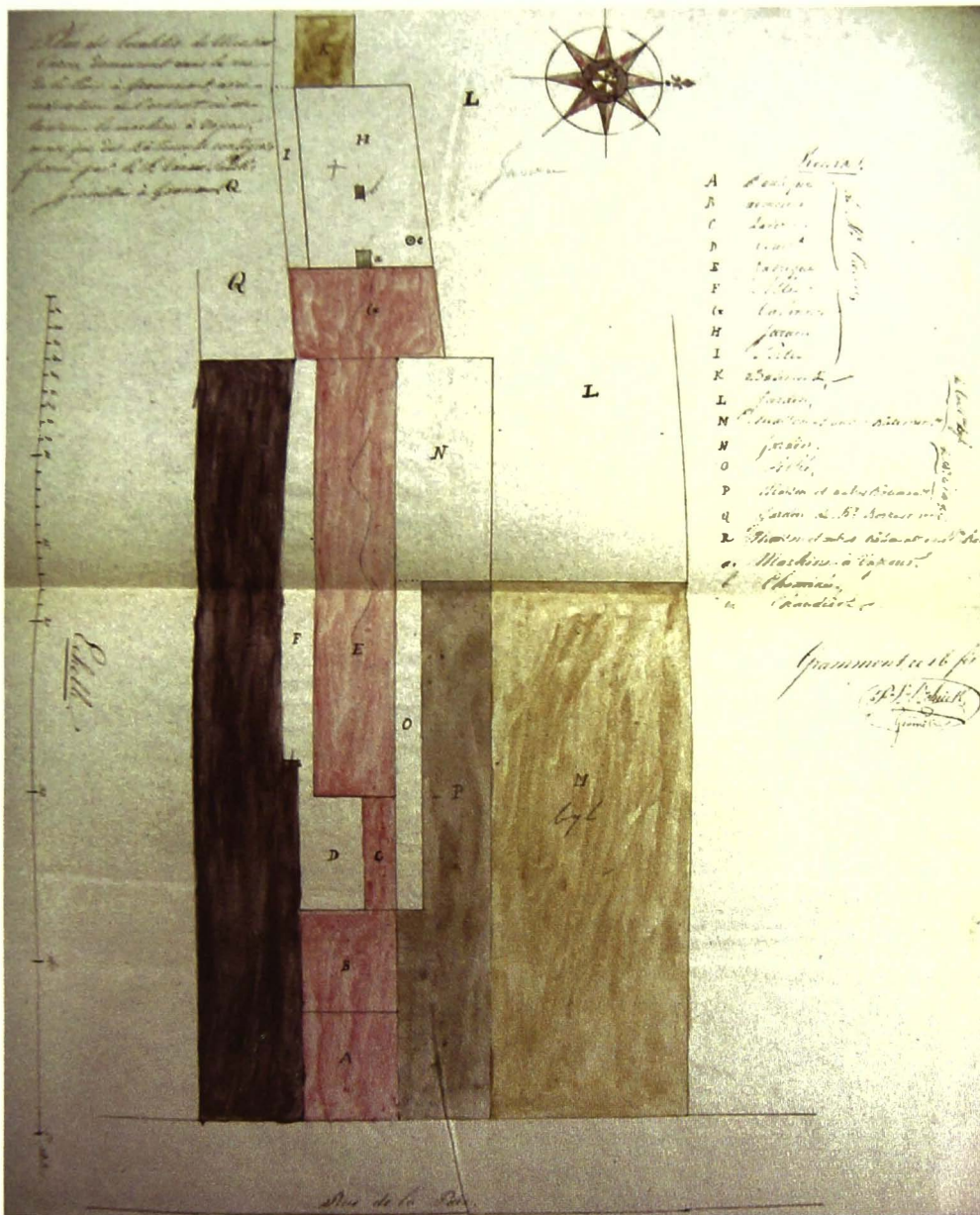
Wanneer de textielcrisis medio jaren 1840 in Vlaanderen hard toeslaat, ziet Caron-Robyn zich - zeker na de zware investeringen van de vorige jaren - genoodzaakt overheidsteun te vragen om de moeilijke periode te overbruggen. In 1849 ontvangt hij een lening van 5.000 fr.. Maar de terugbetaling verloopt moeizaam - nog in 1859 heeft hij niet alles terugbetaald - wat er op kan wijzen dat zijn zaak niet echt florissant is. De volgende decennia is van enige bedrijfsexpansie dan ook geen sprake. Petrus

Josephus Caron-Robyn overlijdt op 29 mei 1875, twee jaar later verkopen zijn zonen Victor en Auguste de katoenfabriek, die kort nadien door de nieuwe eigenaar wordt gesloopt.

J. Vanden Eycken

Joannes Vanden Eycken wordt geboren te Geraardsbergen in 1775 als zoon van Josephus en van Maria Anna Van Sinaey. Hij huwt tweemaal: eerst met Joanna De Coster en na haar overlijden met Coleta Van den Eycken.

Hij werkt als stadsontvanger maar leidt daarnaast, samen met zijn zoon Désiré, tijdens de jaren 1840 een fabriekje van wollen en katoenen stoffen op de *Grooten Kalottenberg*. Vermoedelijk dwingt de algemene textielcrisis in Vlaanderen *Vanden Eycken & Fils* in 1846 tot stopzetting van het bedrijf. De hele inboedel van woning en fabriek wordt voor notaris Joseph Louis De Clercq openbaar verkocht. Naast de gebruikelijke huisraad wordt de hele magazijnvoorraad te koop gesteld. Ook werktuigen en machines zoals "een ketel van fourny's, schalen en gewigten, 12 weefge-

Drie jaar na de sluiting van zijn bedrijf, op 4 oktober 1849, overlijdt Joannes Vanden Eycken. Zijn zoon Désiré, uit zijn tweede huwelijk geboren te Geraardsbergen op 3 november 1813, verhuist na de dood van zijn echtgenote Henrica Monnier in mei 1848 naar Aalst, waar hij gaat werken als 'tekenaer'. Na het overlijden van zijn tweede echtgenote Amelia Herteleer op 24 januari 1860, keert hij nog datzelfde jaar terug naar zijn geboortestad, waar hij na amper zes maand, op 28 juni, in de echt treedt met Maria Clarisse (1828-1884), met wie hij reeds buiten zijn huwelijk in 1854 een dochter Clementine heeft. Op 31 mei 1876 overlijdt Vanden Eycken in het stedelijk hospitaal.

J. F. Bruyneel

Joannes Franciscus Bruyneel wordt geboren te Geraardsbergen op 31 oktober 1780 als zoon van Joannes Baptiste en van Albertina Prieels, winkelierster. Hij huwt op 16 februari 1827 met Maria Ludovica Saligo, geboren te Geraardsbergen op 28 oktober 1793. Zij is de dochter van Adrianus Ludovicus en van Marie Jeanne Van Huffel, beiden herbergiers. Een van de getuigen op het huwelijk is stadsecretaris Franciscus Gislenus Rens, neef van de bruidegom. Het echtpaar betreft in de Brugstraat een woning die een hoek vormt met de Molenstraat⁽²⁾. Aanvankelijk staat Bruyneel ingeschreven als "particulier" en is hij beroepshalve niet actief. De man is wel goed bemiddeld en zijn inkomen is verzekerd door de verhuur van een aantal huizen en gronden in de stad. Tijdens de jaren 1830 werkt hij als landmeter, nog later is hij fabrikant van stoffen uit paardenhaar. Zijn textielabriek achter

Ingekleurde plattegrond van de katoenspinnerij van J. Caron-Robyn in de Vredestraat door landmeter P. Van Der Snick (16 februari 1842). De bedrijfsite stemt quasi overeen met de bebouwde percelen ingekleurd in het roze: winkel (A), woonplaats (B), washok (C), fabriek (E) en kalender (F). In de achtergelegen tuin (H) bevindt zich de stoommachine (a), de schouw (b) en de stoomketel (c).

touwen, 2 scheermolens, 200 weefkammen voor lijnwaed en andere stoffen, 3 verfskuipen..." worden onder de hamer gebracht.

Voordien moet Vanden Eycken betere tijden gekend hebben! Dit is te merken aan zijn bestelling van porseleinkaarten bij steendrukker Louis Martin Defferrez (1815-1872) op de Zandberg 12 te Gent. Def-

ferrez is samen met de gebroeders Gyselinck na Pierre Gustave Jacquain een van de belangrijkste steendrukkers van porseleinkaarten in deze stad. Naast lithograaf is hij ook bekend als tekenaar en wapenschilder. Er zijn van de porseleinkaart twee kleurvarianten en formaten (10,6 x 7,2 cm en 10,2 x 6,9 cm) bekend.

⁽²⁾ AKG (Archief Kadaster Gent), doc. 212, Ger, dl. 1, art. 97: Bruyneel bezit achter het hoekhuis (Sectie B nr. 186, 110 m²) in de Brugstraat, nog drie aanpalende woningen (Sectie B nrs. 183, 184, 185, samen 120 m²) in de Molenstraat.

⁽³⁾ Uitbreiding van het bedrijf is mogelijk want Bruyneel bezit in de Molenstraat nog drie aanpalende woningen die kunnen dienst doen als werkatelier met een aantal weefgetouwen.

J. Vanden Eycken & Fils, à Grammont. Fabricants De Piloux, Dimittes, Toiles de Bruges, Toiles Damassées et tout genres de Doublures. (Lith. De L. Defferrez Sablon 12 Gand) (2 varianten)

In deze kaart trekt een centrale cartouche de volle aandacht: naam, adres en de lijst van geproduceerde stoffen worden in diverse voorname lettertypes uitgevoerd. Voor de omlijsting werd rijkelijk geput uit rococomotieven zoals schelpen, gestileerde bladeren, enz.. De sierlijk gebogen vormen worden zeer speels met de nodige tegenbewegingen afgebeeld.

Dit is hetzelfde motief als op de vorige kaart, maar nu monochroom in cyaangroen afgedrukt. Schaduwpartijen en arceringen zorgen voor het nodige reliëf en afwisseling.

J. F. Bruyneel. Fabrique d'Ettoffe de Crin, Pour Meubles & Casquettes, crins frisés, cabas en crin, Sacs à raisins et Nattes en Soie de porc et crin, Rue du Pont à Grammont. (Lith. Avoux Frs à Grammont)

Deze kaart van de firma J.F. Bruyneel is zeer symmetrisch uitgewerkt rond een cirkelvormige cartouche waarin de geproduceerde stoffen duidelijk vermeld staan. Een brede band met het volledige adres vormt de centrale as. De firmanaam wordt bovenaan met druivenranken omgeven, misschien als symbool van de gelijkheid en welvaart. Links verwijst een Mercuriusstaf naar de handelsactiviteiten en een anker naar de scheepvaart. Onderaan is de versiering opgebouwd rond symmetrisch uitwaaiierende ranken en bloemen.

zijn woning in de Brugstraat telt aanvankelijk vijf weefgetouwen en er werken een tiental werknemers, maar dankzij een overheidslening in maart 1849 weet hij zijn bedrijf uit te breiden tot twaalf weefgetouwen en 22 arbeiders⁽³⁾. Hij bestelt een porseleinkaart (10,3 x 6,8 cm) bij drukker François Avoux (1820-1893) in de Vredestraat. We hebben gezien dat ook kantfabrikanten als *Ida Jouret & Sœurs* beroep doen op zijn lithografisch drukwerk. Twijfel is echter gerezen of Avoux wel de technische kennis bezit voor het drukken van porseleinkarten. Bruyneel wil zijn bedrijfsje nog uitbreiden en belooft volgens een overeenkomst met de regering op 26 januari 1850 het aantal werklu

“tot algemeen nut” op te voeren tot veertig. Maar zijn “*fabrique d'étoffe de crin*” is geen lang leven meer beschoren: hij overlijdt op 72-jarige leeftijd op 12 september 1853 in zijn woning in de Brugstraat. Enkele maanden later, op 13 februari 1854, worden al zijn bezittingen verkocht.

F. Van Wetter-Cottiels

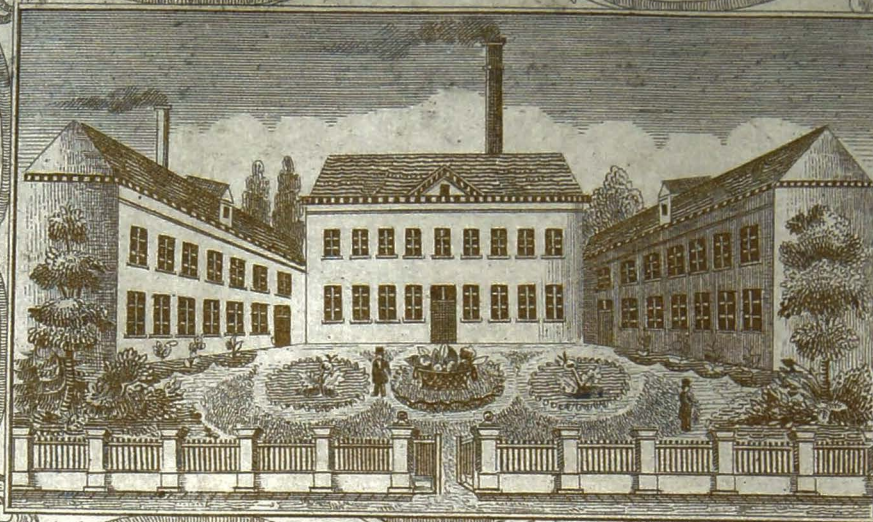
Felix Van Wetter, geboren te Geraardsbergen op 16 juni 1810 als zoon van Vincentius en van Felicité Ceuterickx, heeft een winkel in de stad wanneer zijn echtgenote Theresia de Lauw op 21 april 1838 komt te overlijden. Nog datzelfde

jaar, op 28 december, hertrouwt hij met Maria Rosalia Cottiels (1800-1859) (in de huwelijksakte “Cottiels”), naaister. Zij is de dochter van Josephus, kamslager en van Maria Theresia Vander Mergele. Een van de getuigen is katoenfabrikant Petrus Josephus Caron, die eerder in dit overzicht is vermeld. De volgende jaren boekt Van Wetter commercieel succes, in die mate zelfs dat hij in 1852 beslist, samen met nog veertien andere Geraardsbergse handelaars en industriëlen, de *Société de Commerce et de l'Industrie* op te richten. Hiermee wil men door samenbundeling van krachten de economische belangen van eigen stad en streek beter verdedigen.⁽⁴⁾

(4) D. PODEVIJN, J. VAN GYSECIEM, K. BAERT, *Van paternalisme naar emancipatie*, Aalst, 1991, p. 49.

FABRIQUE

de Piloux,
Dimittes,
Toiles bleues
et blanches.

Etoffes d'été
Laine et
Coton,
Essuie-mains.

F. VAN WETTER-COTTIELS,
RUE NEUVE A
GRAMMONT. (FL. OR.)

Lith. de M. Van Brée rue neuve St Jacques Gand

Fabrique F. Van Wetter-Cottiels, Rue Neuve à Grammont (Fl. Or.) Fabrique de Piloux, Dimittes, Toiles bleues et blanches. Etoffes d'été, Laine et Coton, Essuie-mains. (Lith. De M. Van Brée rue neuve St Jacques Gand)

De voorstelling van de textielfabriek F. Van Wetter-Cottiels in de Nieuwstraat straalt burgerlijke degelijkheid en voorname uit. Alleen al de keuze van de verschillende lettertypes, zorgt voor afwisseling en klasse. De afbeelding van de gebouwen zelf is mooi omkaderd met de firmanaam en de lijst van geproduceerde stoffen. Het strakke beeldkader wordt nog verzacht door bloemenmotieven, die sierlijk de lijn van kronkelende ranken volgen. Vier rocailleschelpen breken de scherpe hoeken van het kader. De drie fabrieksgebouwen zijn ordelijk in een Franse tuin ingeplant: alle bloemen- en plantenpartijen zijn volgens een strakke geometrische ordening aangelegd. De tekenaar heeft bij de voorstelling van dit voorhof de verschillende percelen naar voor laten kantelen en daardoor het normale perspectief wat geweld aangedaan; de binnenkoer is daardoor volledig vanuit vogelperspectief te bekijken. De sierlijke afsluiting zorgt voor een imposante voorgrond. De kaart laat dus absoluut geen vervuild werkhuis zien, integendeel: in de tuin wandelen twee figuurtjes met een hoge hoed rustig rond. De rechtervleugel van de fabriek staat duidelijk in de schaduw, terwijl de twee overige mooi staan te schitteren in de zon.

Op 3 februari 1853 koopt Van Wetter voor notaris Eggermont te Gent een viertal woonhuizen met afhankelijkheden in de Vredestraat, op enkele passen van de katoenfabriek van J. Caron-Robyn. In de achtertuin van zijn goed, dat uitkomt op de Kleine Nieuwstraat, laat hij kort daarna een katoenweverij optrekken. Hij richt zich vooral op de productie

van "sargien, watte, bazijn, tijk, katoenette en siamoise". Nog in 1853, op 9 november volgt hij Prosper Spitaels op als directeur van het leerwerkhuis voor de fabricatie van wollen en katoenen stoffen in de oude textielfabriek van Albert Wanten te Nederboelare. Hierbij krijgt hij leiding en financiële ondersteuning van het Oost-Vlaamse provinciebestuur, dat het volste

vertrouwen in hem stelt want hij is "un fabricant de piloux, donc un industriel plein d'activité qui mérite sous tous les rapports la confiance du gouvernement". Het spreekt vanzelf dat Van Wetter met dit initiatief voor zijn eigen onderneming er voordeel uithaalt. In oktober 1854 staan 40 weefgetouwen in het werkhuis opgesteld en krijgen 54 arbeiders een opleiding. Eenmaal

opgeleid, kan hij hen zelf inschakelen in zijn eigen katoenbedrijf. Zijn beleid is de volgende drie jaar een succes, maar voor de nieuw agetreden regering in 1857 geen reden om nog langer in het project te investeren. Voor Van Wetter geen zorg want intussen heeft hij zijn aandacht gericht op de lucratieve lucifersnijverheid. Op 19 januari 1856 wordt hij, samen met Laurent Marinoni, Guillaume Byl, Egide Coppens en Philippe Le Clercq, mede-eigenaar van een lucifersbedrijf te Nederboelare. ⁽⁵⁾

De vraag van Van Wetter voor het drukken van een porseleinkaart (13,5 x 9 cm) bij de steendrukker J. Van Brée in de Sint-Jacobsnieuwstraat te Gent, moet er gekomen zijn na de start van zijn katoenweverij in de Kleine Nieuwstraat in 1853. De plattegrond van zijn "wollen- en katoenhandweverij" lijkt nergens op wat als fabrieksgebouwen staat afgebeeld op de lithografische reclamekaart. Volgens de mutatieschetsen van het kadaster gaat het om een langgerekt bebouwd perceel, achter zijn woonhuis in de Vredestraat en uitgevend op de Kleine Nieuwstraat. Op de kaart staat "Rue Neuve" vermeld, een winkelstraat met meer uitstraling dan het doodlopende steegje. De Kleine Nieuwstraat, in 1862 nog bekend als *Borsesnijdersstraetje*, is voor de toenmalige bezoeker niet echt aantrekkelijk te noemen: ongeplaveid, zonder riolering en een ondraaglijke stank door de mesthopen die er liggen ⁽⁶⁾. Verder zien we op het drukwerk een drietal gebouwen in U-vorm, gelegen rond een mooi verzorgde binnentuin dat door een omheining is afgesloten van de straat. Centraal achteraan ligt het hoofdgebouw bestaande uit rechthoekige vensteropeningen met twee bouw-

lagen en negen traveeën onder een zadeldak met fronton. Langs weerszijden en aansluitend liggen de twee overige gebouwen, eveneens met rechthoekige vensteropeningen met twee bouwlagen en zes traveeën onder een zadeldak met in het midden telkens een dakpapel. Hoewel het centraal gelegen gebouw eerder doet denken aan de directeurswoning, dwarrelt boven het dak donkere rook uit een hoge schoorsteen. Ook boven het dak van de linkervleugel zien we een rokende schouw. Dergelijke schoorstenen veronderstellen dat de textielfabriek voorzien is van een machinehuis met een stoommachine en dito ketel. Toch is nergens een aanvraag voor de plaatsing van een stoomtuig door Van Wetter teruggevonden in de *commodo et incommodo* onderzoeken uit deze periode. Wellicht hoopt de lithograaf met dit frivole beeld van de fabrieksite mogelijke klanten te bekoren.

Nadat Felix Van Wetter op 51-jarige leeftijd in 1861 overlijdt, komt de katoenweverij in handen van zijn kinderen Antoine en Marie. Het bedrijf wordt door zijn zoon verder gezet onder de firmanaam "F. Van Wetter & Fils" en omschreven als "Fabrique de piloux, cuirs & dimittes à Grammont". De burelen en magazijnen verhuizen naar de rue des Fabriques 36 te Brussel. Hoewel de familie Van Wetter nog tot circa 1900 in de lokale textielnijverheid bedrijvig is, wordt de hele fabrieksite in 1875 ontmanteld en gesloopt.

Liottier Doods & Fils

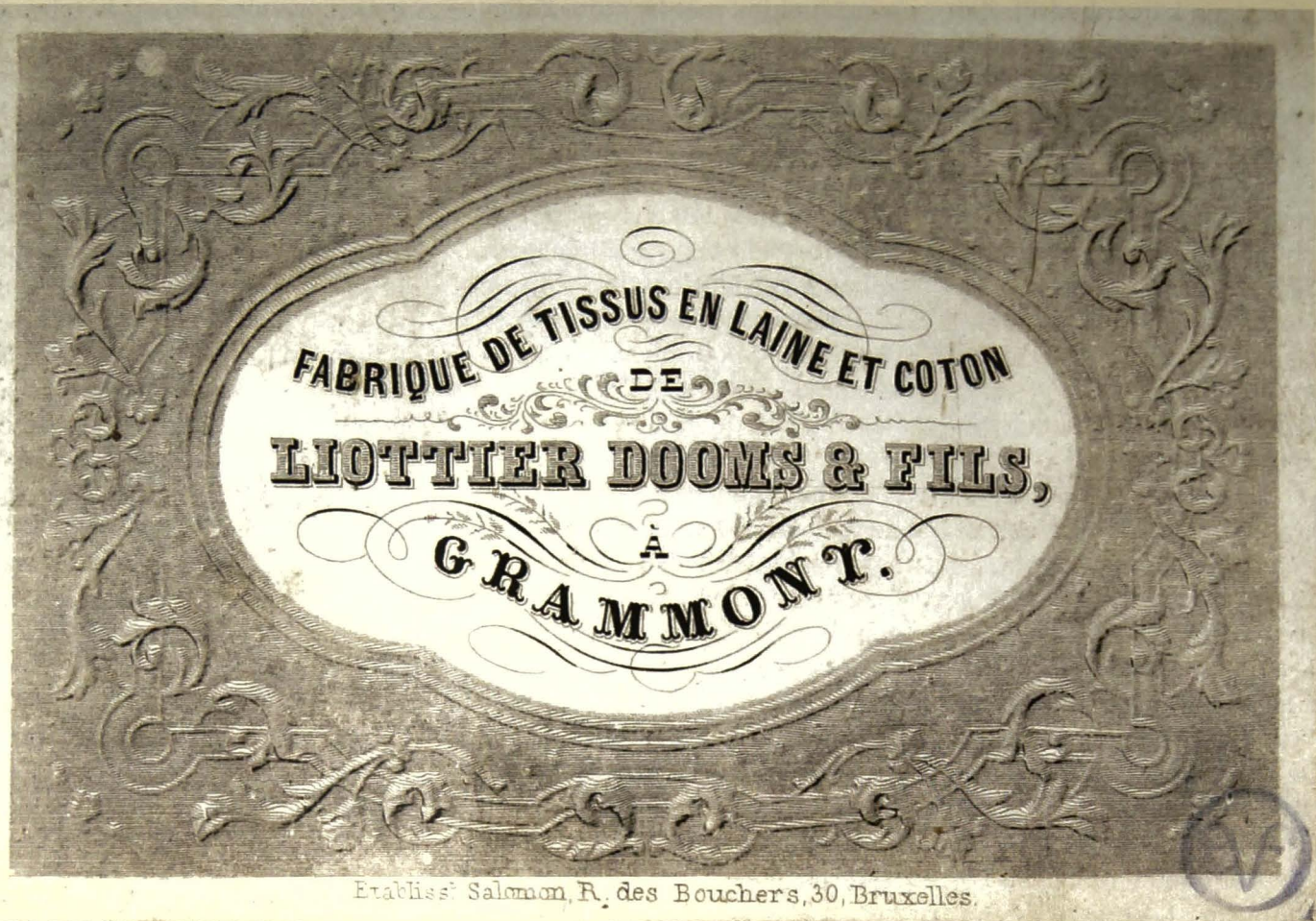
Adrianus Liottier, geboren te Geraardsbergen op 30 december 1773 als zoon van Henricus en van Ma-

ria De Schuytener, werkt als kleermaker wanneer hij op 17 februari 1810 huwt met Catharina Doods, naaister. Zij is geboren te Viane als dochter van Franciscus en van Maria Catharina De Greve. Tijdens de jaren 1830 houdt het echtpaar een winkel open in de Nieuwstraat. Ons onderzoek heeft niet kunnen uitmaken wanneer en waar Liottier gestart is met een eigen katoenbedrijf. Ook de *Wegwijzer der stad Gent* noch het kadasterarchief geeft enige verwijzing in die richting. Vermoedelijk moeten we hun "fabrique de tissus en laine de coton" situeren in de Lessensestraat, waar het echtpaar de laatste jaren van hun leven hebben doorgebracht. Hun dochter Cecilia Liottier (1817-1894) begint samen met haar echtgenoot Robertus Amatus Liottier medio jaren 1850 eveneens in de Lessensestraat met de productie van kant. Zoals vermeld in de vorige bijdrage, hebben zij, om hun onderneming beter bekend te maken, een porseleinkaart besteld bij de Brusselse steendrukker *Etablissement H. Salomon*. Wellicht al veel eerder moet Adrianus Liottier bij dezelfde steendrukker aangeklopt hebben om voor zijn textielbedrijfje een gelijkaardige porseleinkaart te laten maken. De kaart wijst aan dat ook zijn zoon François bij de onderneming betrokken is.

François Liottier (1815-1883) is beter bekend in de lokale geschiedschrijving. In Geraardsbergen is hij naast bestuurslid van het Discontokantoor tevens liberaal raadslid in 1867-1872, bestuurslid en voorzitter van de lokale Liberale Associatie, lid van de Orpheusfanfare in 1879-1883 en korporaal van de Burgerwacht in 1864. In Aalst is hij lid van de Kamer van Koophandel in 1852-1856, 1858-1867, 1869-1870 en 1873-1875 en van de Koophan-

⁽⁵⁾ J. De Ro, "La conquête de notre Californie Grammontoise". *Kroniek over de leerwerkhuisen voor textiel te Geraardsbergen in 1849-1857*, in *Gerardimontium*, 2005, nr. 200, p. 14-17.

⁽⁶⁾ SAGer (Stadsarchief Geraardsbergen), *Verslagen van de gemeenteraad van Geraardsbergen 1862-1866*, zitting van 14 april 1862.

Fabrique de Tissus en Laine et Coton de Liottier Doods & Fils, à Grammont. (Etablisst Salomon, R. des Bouchers, 30, Bruxelles.)

De firma Liottier-Doods heeft haar kaart beperkt tot een centrale cartouche met letters in diverse zwart-wittonen, die allemaal in reliëf getekend zijn. De omlijsting wordt gevormd door enkele ranken die heel sober in vlakreliëf afgedrukt zijn. Dit geeft het geheel een voornaam en artistiek accent.

delsrechtbank in 1858-1859 en 1863-1864. Wellicht moeten zijn ouders al eerder met de textielproductie gestopt zijn, wanneer hij in 1855 op de hoek van de Lessensestraat met het Wolvenstraatje een nieuw textielbedrijf opricht met statige directeurswoning, weverij en magazijn. In 1907 wordt het hele hoekcomplex afgebroken en vervangen door de *Nationale Bank van België*.

87-jarige leeftijd in zijn woning in de Lessensestraat overlijdt, treedt Joannes De Ro (1820-1899) (?) als een van de getuigen op bij het opmaken van de overlijdensakte. Hij is een kennis van de overledene, maar ook "fabriekmeester".

Wordt vervolgd.

Wanneer Adrianus Liottier op

(?) J. DE RO, *Stamboom van de familie De Ro uit Geraardsbergen*, Gent, 1985, p. 10, 15, 17, 32: Joannes De Ro draagt tot zijn twee jaar de naam 'Liottier' tot Benedictus De Ro (1797-1859) en Petronella Liottier (1797-1853) op 3 mei 1822 huwen. Net als zijn vader wordt hij wever. In hoeverre hij langs moederszijde verwant is met Adrianus Liottier is niet onderzocht. Misschien toch een reden dat hij een bevoorrechte positie als "fabriekmeester" bekleedt in de textiel fabriek van de Liottiers. Petrus De Ro (1742-1794) geldt als gemeenschappelijke stamvader voor Joannes De Ro en de auteur van deze bijdrage.